

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра цивільного права і процесу

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для самостійної роботи

з дисципліни «Проблеми застосування трудового законодавства»

для здобувачів освітнього ступеня «Магістр»

галузь знань	08 «Право»
спеціальність	081 «Право»
освітньо-професійна програма	«Правознавство»

Укладач: д.ю.н., проф. Світлана ВИШНОВЕЦЬКА

Розглянуто та схвалено

на засіданні кафедри цивільного
права і процесу

Протокол № 13 від «15» 11 2024р.

Завідувач кафедри С. ВИШНОВЕЦЬКА

1. Загальні положення. Самостійна робота студента передбачає: опрацювання навчального матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до лекцій та практичних занять, вивчення питань, заданих для самостійної роботи, для поглибленого вивчення/дослідження, підготовку до виконання тестів та інших контрольних заходів.

Мета самостійної роботи – сприяти формуванню самостійності як професійної риси майбутнього юриста, уміння систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги й контролю викладача.

Самостійна робота має багато переваг: дозволяє оптимально під власні потреби і бажання студента організувати/розподілити час для вивчення дисципліни, зосередитися на основних чи важчих темах, приділити увагу тому, що найбільш цікавить у даному курсі, навіть обрати свою методику вивчення тем, а також здійснювати самоконтроль за опануванням знань. Цей вид роботи розвиває і творчий підхід.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувача вищої освіти за окремими навчальними дисциплінами, регламентується навчальним та робочим навчальним планом.

Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти з дисципліни «Проблеми застосування трудового законодавства» визначається робочою програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача, який дану дисципліну викладає.

Для забезпечення самостійної роботи рекомендуються підручники та навчальні посібники, нормативно-правові акти, конспект або курс лекцій, навчально-методичний комплекс, джерела судової практики, журнали тощо.

Самостійна робота здобувача вищої освіти із засвоєння навчального матеріалу може проходити в бібліотеці університету, методичній лабораторії Юридичного факультету, в навчальних аудиторіях, комп'ютерних класах, а також в домашніх умовах.

На кафедрі цивільного права і процесу є графік проведення консультацій для самостійної роботи студентів. Викладач з дисципліни «Проблеми застосування трудового законодавства» також надає такі консультації за зверненням студентів.

Самостійно студентами виконуються завдання для відпрацювання пропущених з поважних причин практичних занять. Такі відпрацювання можливі у формі тестів, аналітичних оглядів, рефератів, аналізу судової практики з певного питання.

Під час самостійної роботи можлива і підготовка студентами тез та наукових статей з тем дисципліни «Проблеми застосування трудового законодавства».

Важливо, щоб студент формував власну позитивну мотивацію і до вивчення дисципліни, і до самостійної роботи зокрема. Для цього пропонуються простіші і складніші форми самостійної роботи. Починати потрібно з простіших, посильних.

Якщо студент відчуває брак базових знань, потребує заповнення певних прогалин у своїх знаннях, не може послідовно і добре організувати свою самостійну роботу, то необхідно звернутися за допомогою до викладача і спільно сформулювати індивідуальний підхід та послідовність самостійної роботи конкретного студента, яка б була результативною і сприяла набуттю професійних вмінь та навичок.

Самостійна робота спонукає студента до порівняння ситуаційних умов, самостійного вибору поведінки/рішення, інформаційного пошуку, моніторингу судової практики, креативності.

Для самостійної роботи студентам пропонуються питання і завдання, покликані розширювати, поглиблювати, закріплювати базові знання, отримані під час лекційних та практичних занять. Для контролю знань студентів використовуються: а) усні відповіді на теоретичні питання; б) письмові роботи чи комп'ютерне тестування.

2. Питання для самостійної роботи

Модуль 1. «Особливості правозастосування в трудовому праві»

До теми 1. Поняття, складові та принципи правозастосування в трудовому праві

1. Ефективність реалізації норм трудового права.
2. Правозастосування як особлива форма реалізації норм трудового права.
3. Загальні принципи права ЄС та їх реалізація у сфері найманої праці. Галузеві принципи трудового права ЄС.

Джерела: [1]; [4]; [5]; [6]; [7]; [8]; [12]; [14]; [15]; [18]; [28]; [31]; [39]; [41].

До теми 2. Сфера дії норм трудового права в умовах ХХІ ст.

1. Генеза сфери дії норм трудового права в Україні.
2. Встановлення факту трудових відносин.
3. Непоіменований договір як механізм врегулювання відносин на межі галузей права (цивільного та трудового) з позиції судової практики.

4. Нові підходи до вирішення деяких категорій трудових справ.
Джерела: [5]; [2]; [6]; [7]; [10]; [11]; [22]; [13]; [17]; [29]; [33].

До теми 3. Проблеми застосування законодавства про працю, що регулює укладення, зміну та припинення трудового договору

1. Застосування норм матеріального права у справах зі спорів, що виникають у зв'язку з укладенням трудового договору.

2. Юридична природа трудового договору: традиційні та новочасні підходи. Відмежування трудового договору від цивільно-правового.

3. Трудовий контракт як ефективний інструмент регулювання відносин у сфері праці: актуальна практика Верховного Суду.

4. Укладення трудового договору. Право на укладення трудового договору у разі поворотного прийняття на роботу.

5. Застосування трудового законодавства при зміні та припиненні трудового договору.

6. Юридичні факти як підстави зміни індивідуальних трудових правовідносин.

7. Юридичні факти в механізмі припинення індивідуальних трудових правовідносин.

8. Гарантії трудових прав працівників у разі припинення трудових відносин за законодавством ЄС.

9. Застосування норм законодавства щодо звільнення з роботи за сумісництвом.

Джерела: [2]; [5]; [6]; [8]; [9]; [10]; [11]; [17]; [24]; [26]; [27]; [30]; [33]; [36]; [40]; [41]; [42]; [44]; [46].

До теми 4. Проблеми застосування законодавства про оплату праці

1. Поняття заробітної плати у міжнародних актах. Засади правового регулювання оплати праці в ЄС.

2. Утримання податків та сплата єдиного соціального внеску.

3. Причини дуалізму правозастосування та перспективи тлумачення трудових норм про оплату праці.

4. Стягнення заборгованості за невикористану соціальну відпустку.

Джерела: [5]; [6]; [8]; [10]; [11]; [12]; [17]; [21]; [26]; [27]; [33]; [34]; [42].

До теми 5. Проблеми застосування законодавства, що регулює юридичну відповідальність у трудовому праві

1. Співвідношення юридичної відповідальності працівників у трудовому праві з іншими видами юридичної відповідальності.

2. Поняття та особливості дисциплінарної відповідальності в трудовому праві.

3. Правова природа загальної та спеціальної дисциплінарної відповідальності.

4. Правовий зміст загальних та спеціальних дисциплінарних санкцій.

5. Особливості процедури притягнення працівників до юридичної відповідальності в трудовому праві.

6. Підстави звільнення від притягнення до трудової відповідальності працівників.

7. Поняття та основні ознаки матеріальної відповідальності в трудовому праві України.

8. Визначення розміру шкоди та особливості притягнення суб'єктів трудових відносин до матеріальної відповідальності в трудовому праві України.

9. Проблеми праворозуміння прямої дійсної шкоди в трудовому праві України.

10. Відшкодування моральної шкоди.

Джерела: [5]; [6]; [8]; [10]; [12]; [13]; [16]; [17]; [19]; [20]; [22]; [23]; [28]; [30]; [32]; [33]; [35]; [36]; [37]; [38]; [42]

До теми 6. Проблеми застосування норм процесуального права при вирішенні трудових спорів

1. Спори щодо правомірності призначення на посаду.
 2. Спори щодо зміни істотних умов праці.
 3. Спори у справах про поновлення на роботі, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу осіб, які займали посади, що не відносяться до публічної служби.
 4. Спори зі стягнення заробітної плати з роботодавця, який перебуває у процесі банкрутства.
 5. Спори щодо притягнення працівників до дисциплінарної відповідальності.
 6. Спори з відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної працівником підприємству, установі, організації.
 7. Спори щодо оскарження актів розслідування нещасних випадків і хронічних професійних захворювань, пов'язаних з виробництвом.
 8. Спори з відшкодування моральної шкоди, заподіяної внаслідок втрати професійної працездатності.
 9. Спори за участю професійних спілок.
 10. Спори щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців.
 11. Спори, пов'язані зі звільненням з публічної служби.
 12. Актуальна практика Великої Палати Верховного Суду.
- Джерела:** [3]; [4]; [8]; [25]; [31]; [36]; [43].

3. Рекомендована література

1. Андріїв В. М. Юридичний механізм забезпечення трудових прав працівників. Чернігів: Чернігівський державний інститут права, соціальних технологій та праці, 2011. 301 с.
2. Бабенко Е. В. Захист трудових прав працівників при припиненні трудових правовідносин (у тому числі при банкрутстві): монографія. Харків: Панов, 2019. 400 с.
3. Бурак В. Я. Правовий механізм захисту трудових прав та законних інтересів працівників: монографія. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021. 440 с.
4. Вавженчук С. Я. Охорона та захист трудових прав працівників: підручник. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2021. 592 с.
5. Венедіктов В. С. Сучасні проблеми трудового права України: навч. посібник для магістрів та аспірантів (напрямок підготовки 081 «Право»). Харків: Право, 2018. 294 с.
6. Вишневецька С. В. Проблеми трудового права: курс лекцій. Київ: «Видавництво Людмила», 2018. 316 с.

7. Гетьманцева Н. Д. Особливості правового регулювання трудових відносин: монографія. Чернівці: Технодрук, 2015. 592 с.
8. Застосування законодавства про працю: суд. ріш. Верхов. Суду України (2001–2010), роз'яснення суд. практики / Верхов. Суд України / за заг. ред. А. Г. Яреми. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 752 с.
9. Коваленко О. О. Свобода волі працівника і роботодавця та її вплив на укладання, зміну та припинення трудового договору: монографія. Харків : ХНАДУ, 2015. 348 с.
10. Кодекс законів про працю України: Закон від 10.12.1971 р. № 322–VIII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. Додаток до № 50. Ст. 375.
11. Коментар Мінекономіки до Закону України від 15 березня 2022 р. № 2136-IX «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». URL: <https://www.me.gov.ua>
12. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96- ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
13. Коротких А. Ю. Юридична відповідальність державних службовців за трудовим законодавством України: теорія, практика, проблеми: монографія. Харків: Константа. 2019. 420 с.
14. Костюченко О. Є. Реалізація соціального призначення трудового права в Україні: монографія. Харків: Право, 2018. 392 с.
15. Купіна Л. Ф. Ефективність норм трудового права: теоретичний, нормативний та праксеологічний аспекти: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 450 с.
16. Луцюк П. С. Сучасна парадигма юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. Харків: ТОВ «У справі», 2017. 502 с.
17. Науково-практичний коментар до законодавства про працю / В. Г. Ротань, І. В. Зуб, Б. С. Стичинський. 6-те вид., доп. і перероб. Київ: А.С.К., 2006. 976 с.
18. Обушенко Н. М. Правозастосування та його місце в трудовому праві: монографія. Дніпропетровськ: Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 160 с.
19. Падалка А. О. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку в Україні: монографія. Харків: Константа. 2018. 444 с.
20. Перелік робіт, при виконанні яких може запроваджуватися колективна (бригадна) матеріальна відповідальність, умови її застосування і Типовий договір про колективну (бригадну) матеріальну відповідальність: затверджено наказом Міністерства праці України № 43 від 12 травня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0286-96#Text>
21. Пижова М. Юридичні гарантії реалізації права працівників на справедливу оплату праці: монографія. Київ: Вид-во «Наукова столиця», 2021. 376 с.

22. Подорожній Є. Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. Харків: Панов, 2016. 394 с.
23. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.96 № 116. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF#Text>
24. Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Величко Л. Ю. Розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця у випадку змін в організації виробництва і праці: проблеми теорії та практики: монографія. Харків: ФІНН, 2011. 232 с.
25. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.
26. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин: Закон України від 01.07.2022 № 2352-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2352-20#Text>.
27. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав працівників: Закон України від 12.05.2022 № 2253-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2253-20#Text>.
28. Про дерадянізацію законодавства України: Закон України від від 21.04.2022 № 2215-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2215-20#Text>.
29. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
30. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
31. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text>
32. Про затвердження переліку посад і робіт, які заміщаються або виконуються працівниками, з якими підприємством, установою, організацією можуть укладатися письмові договори про повну матеріальну відповідальність за незабезпечення збереження цінностей, переданих їм для зберігання, обробки, продажу (відпуску), перевезення або застосування в процесі виробництва, а також типового договору про повну індивідуальну матеріальну відповідальність: постанова Держкомпраці СРСР і Секретаріату ВЦРПС від 28 груд. 1977 р. № 447/24. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/how/v0447400-77>.
33. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
34. Про практику застосування судами законодавства про оплату праці: постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.1999 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-99#Text>

35. Про практику застосування судами законодавства, що регулює матеріальну відповідальність працівників за шкоду, заподіяну роботодавцю: Узагальнення пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11.12.2015 р. URL: <https://zakon.osmark.com.ua>
36. Про практику розгляду судами трудових спорів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 1992 р. № 9. Постанови Пленуму Верховного Суду України у цивільних справах. 3-є вид., змін. і доп. Київ: Видавничий дім «Скіф», 2008. С. 147–164.
37. Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками: постанова Пленуму Верховного Суду України від 29 грудня 1992 р. № 14. Постанови Пленуму Верховного Суду України у цивільних справах. 3-є вид., змін. і доп. Київ: Видавничий дім «Скіф», 2008. С. 165–175.
38. Про узагальнення практики застосування судами законодавства, що регулює матеріальну відповідальність працівників за шкоду, заподіяну роботодавцю: постанова Пленуму ВССУ від 11.12.2015 р. № 12. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*: науково-практичний юридичний журнал. 2016. № 2 (29). С. 7–74.
39. Сидоренко А. С. Зловживання правом суб'єктами трудових правовідносин: теоретико-практичне дослідження: монографія. Харків: Право, 2014. 200 с.
40. Сільченко С. О. Строковий трудовий договір за законодавством України: поняття, види, умови укладення, зміни та припинення: монографія. Харків: Золоті сторінки, 2005. 204 с.
41. Сімутіна Я. В. Юридичні факти в механізмі правового регулювання трудових відносин: монографія. Київ: Ніка-Центр, 2018. 436 с.
42. Сіньова Л. М., Кузьменко Г. В., Погорєлова О. С. Особливості регулювання трудових правовідносин керівних працівників: навч. посібник для студентів юридичного факультету. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 210 с.
43. Судова практика та її значення для регулювання відносин у сфері праці: монографія / П. І. Жигалкін, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко. Харків: Вид-во ПП «ФІНН», 2008. 544 с.
44. Теоретико-прикладні проблеми захисту прав працівників при розірванні трудового договору з ініціативи роботодавця у випадку змін в організації виробництва і праці / Ю. М. Бурнягіна, М. О. Кабаченко, О. Є. Луценко та ін.; за наук. ред. О. М. Ярошенка. Харків: Юрайт, 2014. 288 с.
45. Хуторян Н. М. Теоретичні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. 264 с.
46. Яковлев О. А. Припинення трудових правовідносин з незалежних від волі їх сторін підстав: актуальні проблеми теорії та практики: монографія. Харків: Право, 2017. 200 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Верховного Суду. URL: <https://court.gov.ua/>
3. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
5. Юридична газета. Електронне видання. URL: <https://yur-gazeta.com/>
6. Репозитарій НАУ. URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/5>